

Єфремова Катерина Вікторівна
*канд. юрид. наук., с.н.с.,
зав. наук. відділу НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖДЕРЖАВНІ ПРОГРАМИ ЗІ СТИМУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Шлях до цифрової економіки пролягає через внутрішній ринок виробництва, використання та споживання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій. При системному державному підході такі технології будуть значно стимулювати розвиток відкритого інформаційного суспільства як одного з істотних факторів розвитку демократії в країні, підвищення продуктивності, економічного зростання, а також підвищення якості життя громадян[1].

Державні програми та стратегії розвитку і стимулювання цифрових технологій і цифровізації національних економік, промислових галузей до теперішнього часу розроблені та реалізуються в десятках різних країн світу, а також і на міждержавному рівні. Тільки в країнах Євросоюзу, за офіційними даними Єврокомісії на березень 2017 року, налічувалося понад 30 національних та регіональних ініціатив з промислової цифровізації (ondigitisingindustry) [2]. На національному рівні в ЄС затверджені 12 існуючих та 9 майбутніх національних ініціатив з цифрових перетворень у промисловості та виробництві, зокрема здійснюються такі програми та ініціативи: Австрія - Industrie 4.0 Oesterreich; Бельгія - Madedifferent - Factoriesofthefuture; Чехія - Průmysl 4.0; Німеччина - Industrie 4.0; Данія - ManufacturingAcademyofDenmark (MADE); Іспанія - IndustriaConectada 4.0; Франція - Alliancepourl'IndustrieduFutur / NouvelleFranceIndustrielle; Угорщина - IPAR 4.0 NationalTechnologyInitiative; Італія - Industria 4.0 і FabbricaIntelligente; Люксембург - DigitalForIndustryLuxembourg, Нідерланди - SmartIndustry; Словаччина - SmartIndustry; Португалія - Indústria 4.0; Швеція - SmartIndustry.

Незважаючи на те, що Великобританія залишає ЄС, вона є частиною західноєвропейської виробничої екосистеми. Нова цифрова стратегія (UK DigitalStrategy 2017) була офіційно опублікована зовсім недавно, 1 березня 2017 р., але наразі в галузі промисловості приймаються й існують кілька ініціатив, серед них 4IR (4-а промислова революція), розроблена асоціацією виробників Великобританії EEF [3].

Одним з піонерів цифровізації головним ідеологом концепції «Індустрії 4.0» є Німеччина, яка ще в 2011 р офіційно представила державну стратегію під однойменною назвою (Industrie 4.0). Крім загальної концепції Industrie 4.0 на державному рівні також розроблені і здійснюються кілька інших стратегій та ініціатив схожого профілю та спрямованості, зокрема SmartNetworkingStrategy, на базі якої, в свою чергу, була представлена програма DigitalAgenda. У Франції в липні 2015 р. був створений «Альянс індустрії майбутнього» (Alliance pour l'Industrie du Futur), який об'єднує різні організації зі сфери приватного бізнесу, наукового середовища і ряд державних інститутів та установ. Амбітна програма SmartIndustry прийнята урядів Нідерландів. В Японії основним урядовим документом, що визначає довгострокові цілі і завдання держави у сфері цифрових перетворень, є SmartJapan ICT Strategy, офіційно опублікована в червні 2014 р. У КНР в березні 2015 р. була представлена національна концепція / стратегія «Інтернет +» (в англійській версії - InternetPlus). У цій інтегрованій стратегії позначені кілька ключових напрямків подальшого розвитку цифрових технологій у зв'язці з іншими галузями промисловості, сільського господарства, фінансовою сферою та державними інститутами. Основним державним документом в сфері науково-технологічної політики Кореї є Третій Базовий План розвитку науки і технологій. У ньому окремо сформульована стратегія прискореного розвитку «13 майбутніх двигунів зростання» (13 future growth engines). Практично всі ці нові галузі та сектори відносяться до числа «підривних цифрових технологій» (розумні автомобілі, мережі 5G, розумна робототехніка, розумні переносні пристрої). Паралельно реалізується також спеціальна

ManufacturingInnovation3.0 Strategy, акцент в якій зроблений на Інтернет речей, технологіях 3D-друку і BigData. У Сполучених Штатах Америки єдиної державної програми розвитку цифровізації не існує, проте в різні роки спільно з представниками бізнесу і науковим співтовариством були запуснені спеціальні технологічні ініціативи, серед яких можна привести такі: федеральна ініціатива в сфері «хмарних» обчислень (у 2009 р), ініціатива президента Барака Обама щодо створення нової мережі інститутів / центрів передового промислового виробництва (AMP - AdvancedManufacturingPartnership, в 2011 р.) з участю ключових міністерств і найбільших технологічних компаній США. Крім того, з ініціативи ряду провідних представників американського приватного бізнесу, зокрема AT & T, IBM, Intel і Cisco, в березні 2014 року був створений спеціальний Промисловий Інтернет-Консорціум (IndustrialInternetConsortium (ІІС)), головною місією якого заявлено «прискорення розвитку, промислового впровадження і широкого поширення з'єднаних комп'ютерів, машин та пристроїв, а також інтелектуальної аналітики, тобто промислового Інтернету речей».

В останнє десятиліття провідними промисловими країнами світу робляться також певні зусилля з вироблення «єдиних цифрових повісток» - пошуку спільних ефективних рішень і механізмів регулювання процесів цифровізації на міждержавному рівні. При цьому очевидним лідером в цій напрямку є Євросоюз, який в якості генеральної довгострокової завдання визначив формування єдиного цифрового ринку Європи (digitalsinglemarket).

У 2016 році створено рух «Індустрія 4.0 в Україні» як об'єднання учасників ринку ІТ та промислових підприємств з метою опрацювання спільних програм та ініціатив. У межах Індустрії 4.0 в Україні розроблено ініціативу «Цифровий порядок денний – 2020», яка відіграє ключову роль у забезпеченні цифрових перетворень. 17 січня 2018 р. Кабінетом Міністрів України схвалена «Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки».

Ця концепція передбачає здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур, набуття громадянами цифрових компетенцій, а також визначає критичні сфери та проекти цифровізації, стимулювання внутрішнього ринку виробництва, використання та споживання цифрових технологій [1].

Для управління програмою визначено п'ять базових і три прикладних напрямки розвитку цифрової економіки. До базових напрямків віднесені нормативне регулювання, кадри і освіта, формування дослідницьких компетенцій і технічних напрацювань, інформаційна інфраструктура і інформаційна безпека. До прикладних - державне управління, «розумне місто» і охорону здоров'я.

Інтеграція України до європейських і глобальних систем та інфраструктур, зокрема, результатом свідомого та повноцінного впровадження інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у різні сфери господарювання та суспільного життя.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/page> (дата звернення 15.05.2018 р.);
2. Coordination of European, national & regional initiatives. European Commission. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/cordination-european-national-regional-initiatives> (дата звернення 17.05.2018 р.).
3. How the EU wants to boost manufacturing transformation and Industry 4.0. URL: <https://www.i-scoop.eu/digital-day-eu-wants-boost-manufacturing-transformation/> (дата звернення 25.05.2018 р.).